

Gekte

Tien jaar later stond hij aan het hekje voor de Ruïnekerk in Bergen te morrelen. Hij wou erdoor naar buiten, ik erdoor naar binnen. Hij liep met een stok.

Methusalem, schoot er door me heen. En daarna: Simeon.

Hij herkende me. Vertelde dat er in de kerk net een stuk van hem gerepeteerd werd. De *Soloduiveldansen*. Hij vroeg wat ik hier deed.

Toen ik zei dat ik pas verhuisd was naar Bergen nodigde hij me uit eens langs te komen. Maar eerst was er dat concert. Een Poolse pianist speelde muziek die de titel eer aandeed. Deze ervaring had niet veel gemeen met die in Vredenburg vijftien jaar eerder, met dat geluksgevoel van toen terwijl je meegesleurd werd door de repeterende klanken in *Canto Ostinato*, op weg naar de bevrijdende melodie.

Hier moest je af en toe 'de gekte van je af duwen', schreef ik die avond in mijn dagboek. Ik vertelde het aan Simeon toen ik hem opzocht in zijn oude boerenhuisje, bij mij om de hoek. Dat ik de gekte nabij was geweest. Hij glimlachte.

Bunker

Ik keek verbaasd om me heen in de kleine ruimte, waar zijn hele leven in dienst leek te staan van de magistrale vleugel.

‘Dus hier leef je en werk je?’

‘Eerder stond de vleugel in de studio achter op het erf,’ zei hij, ‘maar daar werd ik onrustig van. Ik moet mijn instrument bij me hebben en ’s nachts zo uit mijn bed even wat kunnen spelen en noteren.’

‘Dat begrijp ik,’ zei ik. ‘Ik zou niet zonder nachtkastje kunnen met een blocnote en een potlood.’

‘Maar ik vind het hier nog best ruim,’ zei Simeon. ‘Ik heb jarenlang in een bunker gewoond, bij een boer in de polder even buiten het dorp.’

‘Met vleugel en al?’

‘Ja, dat was passen en meten natuurlijk. En hij stond daar wel op klossen, tegen optrekkend vocht en binnensijpelend water.’

‘Hoe kon je daar leven?’

‘Er zaten een paar ramen in. Ik denk dat de Duitsers er een kantoortje in gevestigd hadden. Het was een soort kloostercel. Maar heel gezellig hoor. Met kaarsen

en een olielamp en een petroleumkachel. Het waren
zeer creatieve jaren.'

Ik zag hem daar al zitten bij zijn brandende kaars, als
een monnik.

Procesbewaker

Ik was altijd welkom op de borrel in ‘het gezelligste cafeetje van Bergen’, zei hij. Zelfs bij de ‘Herenclub’ mocht ik aanwezig zijn. De Werkgroep Hedendaagse Muziek, bestaande uit Simeon zelf en twee andere deskundigen, die aan het minuscule ronde tafeltje met een glas korenwijn de experimentele concertreeks in de Ruïnekerk voorbereidden, onder de supervisie van Stichting Gaudeamus. Maar dat alles kwam amper aan bod als ik er met de heren een glaasje zat te drinken. Ik kwam trouwens meestal alleen. Dan dronken we wijn. Mouton cadet. Er stond altijd een fles op tafel.

Hij kwam ook weleens bij mij. Ik had de korenwijn voor hem in de koelkast liggen.

We wisselden ervaringen uit over ons werk, dat geen werk genoemd kon worden, maar waarmee we wel in ons levensonderhoud voorzagen – zo goed en zo kwaad als het ging. Hobby’s daarnaast had je niet, behalve recreëren, het liefst in de natuur. Creëren en recreëren, zo vatte hij het leven bondig samen. Hij vertelde hoe het toeging, dat componeren. Noemde zichzelf een antennebouwer die wachtte op signalen. Je koos niet, maar werd gekozen, was zelf niet meer dan een procesbewaker.

Zijn illustratie van dit proces zou zo in een sprookjesboek passen. Je werkte je door een oerwoud heen met een kapmes, zag plotseling een citadel opdoemen, zonder ramen en deuren en met een slotgracht eromheen, bewaakt door een leger draken. En dan gebeurde er iets waar geen verklaring voor was. Opeens stond je binnen. Je was waar je wezen moest.

De resultaten van dit proces stonden bijna allemaal op cd. Van *Canto Ostinato* kreeg ik een kersverse opname, ook al had ik dat stuk na het concert in Utrecht op langspeelplaten aangeschaft en ontelbare keren beluisterd. En ik kreeg of kocht de composities *Lemniscaat*, *Horizon*, *Méandres*, *Natalon in E*, die lieflijk harmonische klanken, gevolgd door *Cyclus aan de waanzin*, korte stukjes, met titels als ‘Zang van een donderwolk’, ‘Zang van Eros in actie’, ‘De droom van een lijkkoets’, ‘Meditatie van het nevelhuis’. Verder dan die titels kwam ik niet bij de *Cyclus aan de waanzin*, tegen zulke woorden konden voor mij geen klanken op.

Liefdes

In de boekenkast van Simeon waren meerdere planken gevuld met lijvige ordners voorzien van etiketten met jaartallen erop. Dat waren de dagboeken die hij door de jaren heen zorgvuldig had bijgehouden. Zijn hele volwassen leven stond erin geboekstaafd.

Ik zei dat ik daar wel nieuwsgierig naar was en gaf hem een van mijn boekjes, het eerste autobiografische over mijn kinderjaren tijdens de bezetting. Dat bleek voor hem veel herkenbaars te bevatten. Die moeder intrigeerde hem. Ze leek hem sympathiek.

‘Maar ze liep zomaar bij mij en mijn vader weg, midden in de oorlog.’

‘Een vrouw met karakter,’ zei hij.

‘Ja maar, ja maar, ja maar...’ begon ik. Maar ik zag aan zijn gezicht dat dit hoofdstuk voor hem was afgesloten.

Toen vroeg ik hem naar zijn liefdesleven.

Dat was turbulent geweest, zei hij, met verstikkende huwelijken en vriendinnen. Die laatste gaf hij meestal nieuwe namen.

Kort na dat feestje bij onze gemeenschappelijke vriend had hij zijn grote liefde ontmoet, voor het eerst

— | | —
een vrouw die net als hij alleen kon en wilde zijn, die dat als levensvoorwaarde zag. Ze zou binnenkort naar de studio verhuizen, achter in zijn grote tuin. Alleen maar toch samen.

‘Heb je haar ook een nieuwe naam gegeven?’ vroeg ik.

‘Geen haar op mijn hoofd,’ zei hij.

Knoflook

Op dinsdagmiddag kookte hij. Een indrukwekkende hoeveelheid knoflookbollen werd met engelengeduld uit elkaar geplukt en met een piepklein mesje in dunne plakjes gesneden, waarna die, vermengd met uien en gehakt van de groene slager, werden gebakken. Dit alles werd met wat groente door een flinke pan rijst geroerd. Genoeg eten voor de hele week.

‘Je ruikt niet eens naar knoflook,’ zei ik.

‘Nee, als je er maar voldoende van eet, dan houdt het stinken op.’

‘En het is levensverlengend.’

‘Ja, je blijft er gezond bij. Denk maar aan de piramidebouwers.’

Ook zijn brood belegde hij dagelijks met schijfjes knoflook.

Tegen etenstijd kwam Colette meestal uit haar studio tevoorschijn. Op een dag vroeg ze me mee te blijven eten. Het liep al tegen het eind van de week, maar de pan met rijst had nog veel te bieden. Ze voegde wat verse groente aan het mengsel toe en bereidde in een oogwenk een verrukkelijke saus.

Ik nodigde hen daarna samen uit bij mij. Simeon

had een zware fles mouton cadet meegenomen. Dat was zijn gewoonte als hij ergens werd uitgenodigd, zei hij. Dan wist hij tenminste wat hij dronk.

Schilderij

Canto Ostinato begon al kort na het Vredenburgconcert her en der de kop op te steken. Ook onder mijn vrienden en familie. Ik draaide de platen voor wie er nieuwsgierig naar was en deelde cassettebandjes uit aan wie er meer van wilde horen. Na een tijdje kon ik al van tevoren inschatten wie ervoor openstond en wie niet. Je had de jaknikkers en de neeschudders. Tot die laatste groep hoorden de elitairen, de fijnproevers, die hun maag niet vol genoeg konden stouwen met voor mij onverteerbare seriële muziek, een genre waarvan Simeon abrupt afstand had genomen. Bij de eerste groep sloten mijn dochters zich aan.

Ik vertelde hem iets over een merkwaardige ervaring van de oudste, die illustratrice is. Ze groeide op in Zweden en in het Gooi en voelde zich het eerste jaar op de Rietveld Academie een buitenbeentje tussen de snuivende, slikkende en zuipende medestudenten. Op een dag hadden ze de opdracht gekregen een schilderij te maken bij muziek. Zij ging in een hoekje van de zaal staan met in haar koptelefoon *Canto Ostinato*, dat in die kringen halverwege de jaren tachtig bepaald geen gemeengoed was. Men vond het raar of niks. Voor mijn

dochter was het alles. Ze schilderde er een woeste zee bij met lange rijen eitjes erop, in aflopende zachte tinten. Wist amper wat ze aan het doen was en hing er een doek overheen.

Toen ze haar schilderij de volgende dag wilde ophalen bleek het gestolen te zijn. Ze was alleen maar opgelucht! Godzijdank, dat rare ding was ze kwijt. Niemand op school hoefde het te zien en er was blijkbaar één iemand geweest die er wel iets in zag. Een schoonmaker waarschijnlijk.

‘Die eitjes, waren dat muzieknoden?’ vroeg ik aan haar.

‘Geen flauw idee,’ zei ze. ‘Maar nu je het zegt, ja, dat kan.’

‘Wat had ik dat schilderij graag willen bekijken en wat had ik graag gewild dat jij het had kunnen zien,’ zei ik tegen Simeon.

‘Ik zou vooral je dochter graag willen zien,’ antwoordde hij.

Zwam

Jaren geleden bezocht ik een Nederlands echtpaar dat uit de stad naar de eenzaamheid in de Zweedse provincie Värmland was verhuisd en daar voornamelijk leefde van wat de natuur te bieden had. Ik werd er getrakteerd op een verfrissende drank. Appelsap dacht ik dat het was. Maar ik had het mis. Ze namen me mee naar een donker hok, waar een rij glazen weckpotten stond met een heldere lichtbruine vloeistof erin en daar bovenop een drijvende grijswitte plak die er rubberachtig uitzag. De potten waren afgedekt met een stukje gaasdoek, om de hals bijeengesnoerd door een elastiekje.

Dat kwalachtige cirkelronde geval bleek een paddenstoel te zijn, een komboechazwam, die de gesuikerde thee aan het gisten bracht. Een week of twee en er had zich een nieuwe boven op de oude gevormd en de komboechadrak was klaar.

Mijn vrienden hadden hun zwam uit Rusland gekregen. De drank was niet alleen lekker, maar ook heilzaam. Allerhande ziekten en kwalen kon je ermee voorkomen of genezen. Zelfs kanker.

Ik kreeg zo'n plak mee naar huis en volgde het recept zo zorgvuldig op dat ik een flesje vol van dit overheerlij-

ke mousserende drankje mee kon nemen naar Simeon. Hij begon bij de eerste slok al goedkeurend te knikken en vroeg of hij ook zo'n zwam kon krijgen.

En zo ging hij aan de slag in de keukenhoek. Hij had geen grote weckpotten, maar wel een enorme wijde bokaal. Die vulde hij met zoete thee en legde er behoedzaam de nieuwe zwam bovenop die ik thuis van de oude had losgescheurd. Het mengsel zette hij te gisten in zijn gootsteenkastje. Ik vroeg me af of dat drijvende eilandje wel kracht genoeg zou hebben om zich over het hele oppervlak uit te breiden. Maar na twee weken was de thee in de bokaal geheel bedekt met een grote witte schijf. Maagdelijk lag die erbij, als een schaatsbaan voor huiskabouters.

Samenzweerderig proefden we elkaars brouwsels. Ik vond het zijne meestal iets te zoet, hij het mijne iets te zuur. Beiden deelden we de zwammen links en rechts uit aan mensen die gezond oud wilden worden. Het werd een kleine cultus in muziekminnend Nederland. En je hield er ook nog kanker mee buiten de deur. En als die al zijn intree had gedaan, joeg je hem op de vlucht.

Het verging komboecha net als *Canto*. Lang niet iedereen wilde zich eraan onderwerpen. (Merkwaardig genoeg waren het de versmaders van *Canto* die ook van komboecha niks wilden weten.) Met een kerngroep hielden we het ritueel in stand. Eerst een glas van de goudgele drank, dan pas aan de mouton cadet.

Zo ging het een aantal jaren. We voeren er wel bij.

Op een dag hoorde ik dat mijn vriendin in Zweden

de gevreesde ziekte had gekregen. Dat ze haar komboecha-inname had verveelvoudigd en ziekenhuizen meed. Ze ging dood.

Behalve verdrietig was ik diep teleurgesteld in de werking van onze verkwikkende wonderdrank. Hoe het kwam weet ik niet, maar de fut raakte uit mijn zwam, hij begon schimmels te vertonen. Ik begroef hem in de tuin. Simeon deed hetzelfde met de zijne.